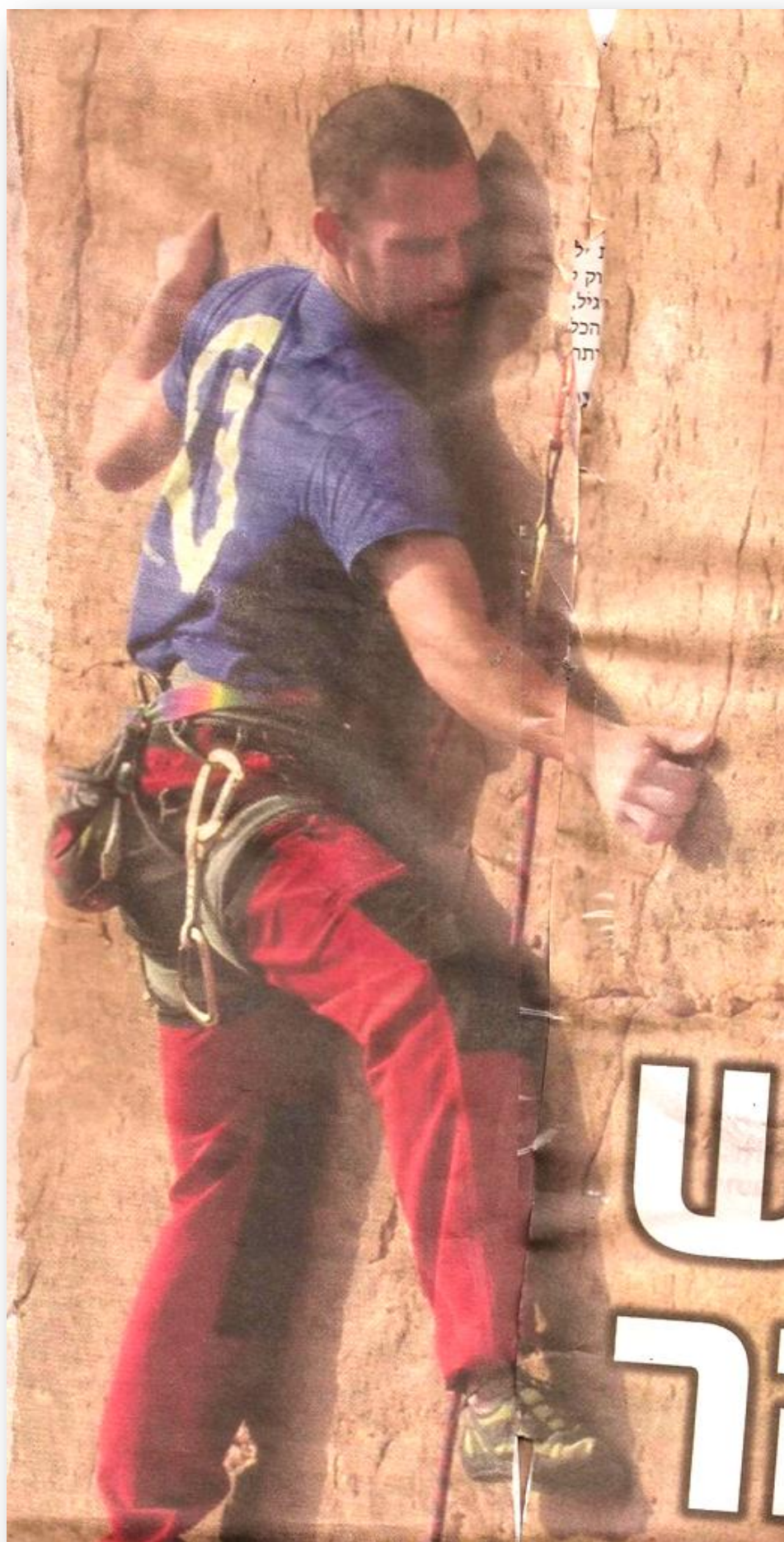

אורן נוגרדי משריד, בוגר מוסד "עמקים" ובנו של הגנן המיתולוגי שלנו, פיטר נוגרדי,
הוא מטפס הרים.

כתבה ב"ידיעות העמק", 8.9.2010

"אין פה עניין של חיים ומוות. אתה מאובטח בנפיש לה. הפחד הוא לא רצינוני. העניגות מחזיקות שתיים וחצי טון ומעלה. זה בטיחותי. אין סכנת מוות או ציור עז. זה לא ספורט מסוכן. נכון שקשה להסביר את זה. ההתמודדות עם הפחד היא רק פנימית. לא באמת יקרה לך משהו אם תיפול. היו לי נפילות של 10 מטר. אבל החבל הוא כמו גומיה. הוא סופג את הנפילה. "מצוק ואדי רם בירדן הוא אתר טיפוס אמיתי. אחד האתרים הטובים בעולם. יש בו מצוקים של 600 מטר גובה. אתר טבעי לחלוטין. אין שם עגינות שמישהו הגיח קודם בשבילך. אתה מטפס ושם לעי צמך את העניגות. צריך לוודא שהסלע יכול להחזיק אותך. לסמוך על עצמך. אבל לפעמים אתה צריך לטפס בלי להיעזר בציור".

איך היה הטיפוס הראשון בטבע?

"זה היה מצוק ליד זיכרון יעקב. לא התמודדות רצינית. היה נחמד. המצוק הרציני הראשון שבו הייתה התמודדות אמיתית עם הפחד היה בוואדי רם. זו הייתה חוויה נוראית. היו לי יותר מדי פחדים וזה לא עשה לי טוב. כשהגעתי למעלה אמרתי לעצמי מה אני עושה פה. אני לא עושה את זה יותר לעולם. יומיים אחרי זה טיפסתי על עוד מצוק".

מחפש את האתגר הבא

למרות הפחדים הוא החל לזלזל מצוקים בקצב מסחרר. הוא טיפס על מצוק של 10 מטרים, 30 מטר, 500 מטרים. הוא טס לאוסטרליה כדי לכבוש את קפץ ג'ונס וילנד כדי להוכיח את עצמו. עבר להודו, המשיך לספרד וחזר לירדן שוב ושוב. טיפס בלי הפסקה. כל הזמן השתפר ועלה בדרגת הקושי. חיפש את המצוק המאתגר יותר. חיפש להתמודד עם קושי שלא במקביל החל לפתח תיאבון לפריצת מסלולי טיפוס חרשים. הוא עשה זאת יחד עם חבר טוב, מטפס לא פחות מוכשר ממנו, עופר בלוטרייך מרמת ישי. "האהבה הגדולה שלי היא לפתוח מסלולים. "זו חוויה הכי מדהימה. המסלול הראשון שפתחתי היה במדבר סיני. סראו להר 'ג'אבל רבה'. טיפוס של חצי יומה מסלול די קשה. בפתחת מסלול חרש יש קטע כזה שהראשון שעושה אותו מעניק למסלול שם. קראנו למסלול הזה 'סבתא רבא'. יש המון שמות. יש מצוק אחד שנקרא 'בילי ג'ין'. כנראה שהמטפס שטיפס אותו ראשון היה קשור איכשהו למייקל ג'קסון.

"מסלול נוסף שפרצתי וזה לשם 'ד'ר גייקל' ומיסטר הייד'. טיפוס עם אופי רצחני. זה לא היה מצוק גבוה במיוחד רק 20 מטר אבל הוא היה בדיוק ווית משופעת. זה כמו לטפס על תקרה. השם נבחר כי בהתחלה חשבנו שמדובר במצוק רשע ומרושע שרבים לא יוכלו לטפס אותו. אבל אחרי שפרצנו את הדרך התברר לנו שהוא קצת יותר חברותי".

בשאתה מגיע למעלה יש תחושה של 'בבש' תי את התיר?

"לא. התחושה היא לכבוש את היכולת של עצמך. להצליח להוציא מעצמי את היכולות. ההנאה שלי היא לדעת שהתמודדתי עם מסלול קשה, שבכעך לא הייתי מצליח להתמודד איתו. כשאתה מגיע למעלה הרבר הראשון שקופץ בראש הוא מה יהיה האתגר הבא. הפסגה היא לא העניין אלא הדרך לשם. לפני שבוע טיפסתי מצוק קשה מאוד שבעבר לא הייתי מסוגל להתמודד איתו. לא הגעתי למעלה, אבל הצלחתי להתמודד עם רובו וזה גרם לי לזרוח יום שלם".

יש דבר כזה לא לכבוש את הפסגה?

"אם התחלת אין דבר כזה לא לסיים. אין פה אופציה לכישלון. לא תמיד אפשר לגלוש באמצע. בדרך כלל כשמגיעים למעלה מהר מאוד יורדים. אין זמן ליהנות מהנוף. ההנאה היא תוך כדי ההתמודדות עם הקושי".

איך זה שם למעלה?

"יש מקומות שאתה מרגיש מדהים וכל היום אתה מרגיש בהרגשה מעולה, זורם וטוב. יש ימים שזו התמודדות קשה ולא תמיד התמודדויות קשורות לטיפוס עצמו. לפעמים קר מאוד. לפעמים השמש דופקת בך. לפעמים אתה מכניס את עצמך לסבל גדול. לא תמיד זה תענוג".

דרך חיים ולא תחביב

בטיפוס מצוקים המטפס צריך לסמוך רק על עצמו. פעולה לא נכונה או חוסר תשומת לב יכולה להסתיים באופן טראגי. עד כמה שהמטפסים טוענים כי יותר מסוכן לנהוג בכבישי הארץ מאשר לטפס על מצוקים של 600 מטר, טעות הכי קטנה יכולה לעלות

שהוא תלוי בין שמים וארץ, בגובה של 200 מטרים מעל פני האדמה, כשרק עוגן וחבל מאבטחים אותו, אורן נוגרדי, אחד ממטפסי המצוקים המובילים בישראל, מרגיש כמו מלך העולם. למשך כמה רגעים בודדים הקושי הפיזי נשכח והפחדים נעלמים. שם למעלה העולם נראה אחרת לגמרי. שקט, פשוט, אמיתי ופראי. האדם מול הטבע במפגש חזיתי. "כשאתה מטפס, אתה מתנתק מהכול", סיפר השבוע נוגרדי בריאיון ראשון, "אתה בתוך מה שאתה עושה. לא חושבים על יתר העולם. הכול נשכח. אתה רק שם. שום דבר אחר לא מעניין".

עולה אל הלא נודע

10 שנים הוא בתוך העולם הזה של טיפוס מצוקים והרים. הוא כבר טיפס מאות מטרים בכל רחבי העולם ובכל התנאים הקיימים. חום מעיק וקור, בלתי נסבל. בגיל 31 הוא כבר נחשב לאחד הטובים בישראל בעיקר בפריצת מסלולי טיפוס חרשים. למרות שהוא מעדיף על עצמו כאחד הפחדנים הגדולים, שום דבר לא יעצור אותו בדרך לכיבוש הפסגה הבאה. לא אמו המורדגת, לא המבט המוסר של אשתו וגם לא הויתורן שלא מרפה, על חברו שנפל אל מותו מול עיניו.

נוגרדי נולד בקיבוץ ארמית, וגרל והתחנך בקיבוץ שריר בעמק יזרעאל. בן שני בין ארבעה ילדים. הוא היה נער ספורטיבי. זה עבר בגנים מאביו, שהיה אלוף סוף. "התעסקתי בהרבה סוגי ספורט. רכבתי על סוסים רכיבה מקצועית, למדתי סוף אצל שלומי אייל, רצתי, שחייתי וגם ניווטתי. בגדול חיפשתי את עצמי. הייתי ילד פעיל, גרוע מאוד בלימודים. בכלל לא אהבתי ללמוד, היה לי קשה בעיקר בגלל שאני דיסלקטי. אהבתי מאוד לטפל בחיות. אבל כשהי סוסה שלי 'קולינאן' מתה ואחרי שקיבלתי בעיטה מסוסה אחרת זה הספיק לי".

ב-97 התגייס לשירות הצבאי והתנדב לצנחנים. עשה מסלול לוחם רגלי, ולאחר מכן שירת במחלקת הסיוע של גורד 202. במילואים הפך למדריך טג"ח - טיפוס גלישה וחילוץ. הוא עובד עם כל היחידות המיוחדות של צה"ל מלבד יחידת 669 של חיל האוויר ויחידות חילוץ אזרחיות.

המפגש עם עולם הטיפוס היה מקרי לחלוטין. סמוך לשחרור מהצבא ראה שלט רחוב שהזמין להשתתף באליפות ישראל בטיפוס ברמת ישי. זה עורר בו סקרנות. כחובב ספורט הוא רצה להתנסות גם בטיפוס. "התרשמתי מהאליפות, נרשמתי לחוג, ותוך יומיים גיליתי שהטיפוס בא לי טבעי. ראיתי בזה אתגר ועניין אותי ללמוד לטפס. שנה לאחר מכן כבר נסעתי לחו"ל לחפש מצוקים בכל העולם.

"כמו כל מטפס מתחיל הבנתי שהטיפוס קשור להתמודדות עם קושי פיזי, וככל שאתה מטפס יותר, אתה גם רוצה להתקדם מבחינת רמת הקושי. זה מה שלמעשה שואב את האנשים פנימה. אנשים רוצים להתקדם. אני מהר מאוד נמשכתי לטיפוס בטבע. משך אותי להתמודד עם משהו שהוא טבעי ולא עם משהו שהאדם יצר. רציתי להתמודד עם הרבר האמיתי".

ההתקדמות שלו בתוך הענף האקסטרימי החל בטיפוס עם מטפסי טבע ותיקים. פתאום הוא נחשף למצוק אמיתי. פתאום הפחד הוא מוחשי. הוא הכין מהר את ההבדל המהותי ברמת האדרגלין בין הרבר האמיתי למקום סטריילי ומוגן כמו קיר. "בטבע אתה עולה אל הלא נודע", הוא מודה, "כל הזמן אתה עסוק איפה תהיה האחיזה הבאה, האם יהיה לך מקום לעגינה. זו התמודדות פיזית, אבל גם בעיקר מנטלית".

אתה מודה שמדובר בדבר מפחיד.

"חסית אני מהאנשים היותר פחדנים. תמיד אני אומר למטפסים חרשים, למרות שזה נשמע כמו תירוצ, שהפחד משאיר אותי בחיים. זה טוב לפחד. זו התכונה הכי בסיסית וטבעית לפחד מגובה. אבל התמודדות עם הפחד היא האתגר הגדול. לפעמים יש מצבים שפיזית וטכנית אני מסוגל לעשות, אבל מה שעוצר אותי זה הצד המנטלי. הפחד. זה ספורט אינדיבידואלי. אתה לגמרי לבד עם עצמך. אתה מטפס ואם יש לך פתאום בעיה, אתה לבד צריך לפתור אותה. אין מי שיעזור לך לצאת מהברוך. ההתמודדות כל הזמן אישית".

קורה שנופלים. הביטחון העצמי לא נפגע?

"נפילתי המון. אחרי כל נפילה אתה עולה מהרש. מתמודד. כל הזמן דוחף את עצמך. זה נראה כמו לשחק עם חרשים.

חייתו בטוח שאני נשאה למולי אלעד עומר, חבר שהוא גם מטפס הרים מנוסה, סחב אותי על הגב והביא אותי למקום בטוח. היינו באמצע קרחון. הוא דאג להביא ציוד וטיפל בי עד שחזרתי למצב שהיה עם מי לדבר. אחרי שהתאוששתי הוא הוריד את כל המשלחת שהיינו חלק ממנה חזרה למטה. לא הגענו לפסגה. בזה הסתכמה החוויה שלי בטיפוס הרים. אני מעדיף לטפס על מצוק נחמד בשמש."

הצלת מישהו?

"הרבה פעמים. אני מתגדב ביחידות החילוץ גליל-כרמל וכל הזמן אנחנו נמצאים אנשים. בכל רגע ביום אנחנו יכולים לקבל קריאה. כשזה קורה נכנסים מיד לרכב ונוסעים הכי מהר לנקודה. כי ברוב המקרים מדובר בעניין של חיים ומות. הבעיה עם המטפס הישראלי הממוצע שחוקים לא מעניינים אותו. הוא עושה מה שבא לו. הקו המוביל הוא 'יהיה בסדר'."

בישראל יש כ-3,000 מטפסי הרים ומצוקים פעילים. מדובר בקהילה לא מסודרת. כל אחד לעצמו. לפני כמה שנים היה ניסיון לחבר את המטפסים תחת מועדון אחד. לשם כך הוקם המועדון האלפיני, אבל רק 250 מטפסים נרשמו בו. "רוב המטפסים בארץ לא מרגישים צורך להיות באיזו קהילה מסודרת. לא מרגישים איזה צורך לתרום. הסיבה שהמועדון קם הוא כדי לפתח את התחום. אבל מאחר שיש בו רק 250 מטפסים אין משאבים. אין לנו כוח ואין לנו ייצוג. אנחנו מנסים לפתח אתרי טיפוס חדשים, אבל שמורת הטבע לא נותנת אישור לקבוצה של 250 אנשים. הם בכלל לא מוכרים איתנו. אבל עם כל זה-3,000 היו חברים במועדון, זה היה נראה לגמרי אחרת."

מתי תפסיק לטפס?

"לעולם לא. יש מטפס מירושלים שהוא בן 78."

מה יקרה כשתגיע לשיא?

"הלוואי ולא יהיה פיק. תמיד ארצה לשאוף לעוד. לעבור מצוק קשה ולחפש את המצוק הבא היותר קשה."

בקרוב יעזוב נוגרדי את הבית ברמת השופט יחד עם אשתו מרעית ובנו שחר בן השנה וחצי, ויעבור לארה"ב. לא מתוך עניין אידיאולוגי - אשתו קיבלה הצעת עבודה טובה בחינוך מיוחד. התכנון לחזור תוך שנתיים. מה לגבי הטיפוס? ארה"ב מלאה באתרים ובאתגרים. "החלום הקטן לטפס את 'אל קפיטן' מצוק של 1,000 מטר, שלוקח ארבעה ימים לטפס אותו."

בחיים שלהם. "איכרתי חבר בגליל טעות שעשה. תאונה של גלישה. בדרך למטה יש כאלה שמאברים ריכוז כי האדרנלין כבר עבר. בטיפוס האדרנלין מחזיק אותך בריכוז ומושך אותך למעלה. הבאנו קבוצה לגלישה במערת קשת בגליל. הוא החזיק בחבל שחשב שהוא מחובר, אבל הוא לא חיבר את עצמו כמו שצריך ונפל מגובה של 35 מטר. ניסיתי לבצע בו פעולות החיאה. החזקתי אותו חי שעה וחצי עד שהגיע מסוק חילוץ. הוא למעשה מת לי בידיים."

איך המשיבת אחרי המקרה הזה?

"זו חוויה קשה, אבל אין ברירה. צריך להתמודד עם זה. זה לא תחום שאני מגדיר אותו כתחביב. זה החיים שלי. הטיפוס הופך להיות דרך חיים. זה לא משהו שאתה מפסיק לעשות אותו פתאום. הכול טוב סביב זה. אתה מכריח את עצמך לישון כי אתה לא תתאושש פ"י זית. כל החברים שלי הם מטפסים. זו גם העבודה שלי."

יש לך אמונה טפלה?

"יש מנטרה שאני עושה באופן קבוע. אני עושה את אותם דברים כי ככה זה יצליח."

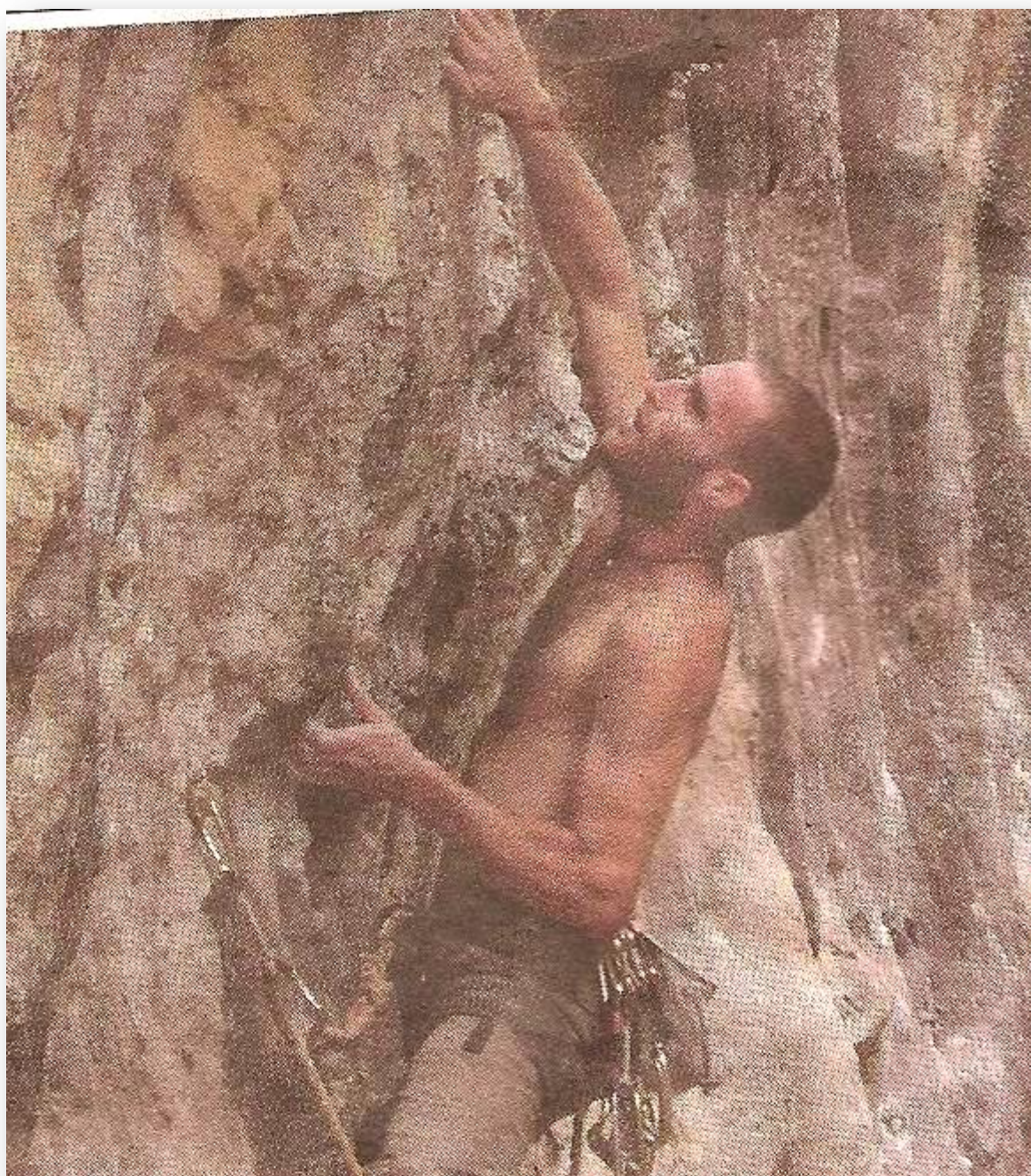
אימא שלך ישנה טוב?

"אני בטוח שאימא שלי פוחדת. תראה, אנשים יותר בטיחותיים בחום. אני שואף רוב הזמן להעדיף את הבטיחות, על כל דבר אחר. אני מעדיף להיות בטוח מאשר להצליח להגיע למעלה. אני לא אסכן את עצמי. כשהתחיל הקשר עם אשתי לא הייתה לה ברירה והיא גם טיפסה. לא עבר הרבה זמן והיא הבינה שזה לא מתאים לה. אבל אין לה בעיה עם זה שאני מטפס."

אמנם בטיפוס מצוקים הוא עדיין לא הגיע למצב שהוא ראה את המוות בעיניים, אבל בטיפוס הרים קלאסי הוא כמעט מצא את מותו. זה קרה על הר ההימלאיה ההודי המתנשא לגובה של 7,000 מטר. "זו הייתה חוויה קשה", הוא מודה, "חשבת שאני מסיים את חיי על ההר הזה. לקראת היום האחרון התנאים לא היו טובים. הטמפרטורה הייתה מינוס 40 מעלות. לא היה לנו זמן. היינו צריכים למהר להגיע לפסגה, כי החורף התקרב וכל יום היה יותר קר. בגלל שמהירנו לא התאקלמתי כמו שצריך לתנאים. הגוף לא הגיב טוב לגובה. חליתי במחלת גבהים וגם סבלתי מהיפותרמיה קלה והייתי מיובש. באיזה שלב הגוף הפסיק להגיב. לא יכולתי לזוז. לא יכולתי להתקדם בכלל. בנקודה הזו

"בדרך כלל כשמגיעים למעלה מהר מאוד יורדים. אין זמן ליהנות מהנוף. ההנאה היא תוך כדי ההתמודדות עם הקושי"

"החלום הקטן לטפס את 'אל קפיטן' מצוק של 1,000 מטר, שלוקח ארבעה ימים לטפס אותו"

טיפוס צוקים

ענף הטיפוס מתחלק להרבה סוגים. יש מי שמטפס רק על קירות מלאכותיים, יש מי שמטפס על סלעים קטנים בלי חבל, יש טיפוס מצוקים קלאסי ויש טיפוס ספורטיבי. בארץ רוב המטפסים הם מטפסים ספורטיביים. מגיעים לאתר שבו כבר יש מסלול טיפוס עם עגינות קבועים בסלע. המטפס רק עולה ומחבר את עצמו בעזרת חבל לטבעות העגינה. יש טיפוס טבעי פראי לחלוטין. הוא נקרא טיפוס בחובלה טבעית. המטפס עולה לראשונה על מצוק והוא זה שמניח את העוגנים לעצמו. אליו מחברים חבל, שנויד לאבטחה. החבל לא עוזר לעלות אלא רק לאבטח את המטפס במקרה שהוא נופל. טיפוס צוקים נעשה בכוח הגוף, עם הידיים והרגליים. יש טכניקה ושמירה על שיווי משקל. על צוקים מטפסים בזוגות. מעטים האנשים בעולם שעושים זאת לבד. יש את מי שמוביל והוא זה שמניח את העגינות לבן זוג שבא אחריו.